XVIII. évfolyam 3. szám.
1944 január 15. szombat

Ára 20 fillér

CELLDÖMÖLKI HIRLAP

=POLITIKAI-TÁRSADALMI-ÉS-SZÉPIRODALMI-HETILAP=

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Celldömölk, gróf Széchenyi-utca 12. Telefon: 55. Csekkszám: 17.258.

Felelős szerkesztő: NAGY IMRE

Előfizetési ár: 1 évre 10, ½ évre 5, ¼ évre 2.50 pengő. Megjelenik minden szombaton.

Árpádházi Boldog Margitot

hivatalosan is szentté avatják, mire e sorok eljutnak minden olvasóhoz. Valamikor, régen a középkor hajnalán, maga a nép kezdett egyesek csodás életéről beszélni s csak miután a nép körében elterjedt egyik-másik kiváló hívő kegyes életének jóhire bizonyítva lett, avattatott hivatalosan is szentté. Boldog Margit már régóta szentnek neveztetik a magyar irodalmi hagyományban is. A róla szóló feljegyzések is szent Margit Legendájának nevezik azt a kódexet, mely az ő életét és élete csodálatos eseményeit megörökítette az 1500-as években. Most azután hivatalosan is bevonult a szentek körébe, Árpádházi rokonai közé.

Bennünket magyarokat különös örömmel tölt el az a tudat, hogy mai hazánkban letelepedve, alig egy-két évszázad után a kereszténységnek olyan kiváló egyéniségeket adhattunk, mint Szent István, Szent László, Szent Erzsébet s a most szentté avatott Margit. Mind az Árpádházból került ki, abból az uralkodó családból, melynek a magyarság a legtöbbet köszönheti, hazáját létet, legnemesebb erkölcsi és katonai hagyományait. A magyar nemzet az Árpádház kihalása után megismerkedett több uralkodó családdal, de egyik sem volt hozzámérhető Árpád házához. Még az Anjouk, kikben sok magyar vér folyt, azok tudtak legközelebb férkőzni a magyar nép szivéhez, de az utánuk következők alatt már tönkre ment az ország, több részre szagatták, kiadták a divide et impere jelszót, mely szerint össze kell vesztení önmagával a nemzetet, hogy uralkodhasson rajta az idegen uralkodó család. Akik ellen a nemzet legjobbjai kényszerültek harcra négyszáz éven keresztül, mig a történelem erről át nem billentették a „történelem nagy süllyesztőjébe." Mennyivel más volt a vérunkból való uralkodócsalád, Árpád dinasztiája, ki a szentek tündöklő alakjait szolgáltatta a történelemnek.

Szent István értette meg, hogy csak Krisztus igaz követésében maradhatunk meg Európában.

Szent László a magyar lovagvilág legkiválóbb képviselője, az ország határainak terjesztője, a belső rend megszilárdítója. Szembeállt a római pápával is az ország érdekében, erkölcsi nagysága előtt a pontusok is meghajolt s tőrvel [illegible] szinte megremegtek.

Szent Erzsébet az Árpádházi a szegények gondozásában volt páratlanul nagy. Sokat szenvedett, mint általában Krisztus igaz követői, kiknek nem bársonyszékben szokott kivirágozni életük, hanem a szenvedésekben, az üldözésekben s legtöbbször a mártirom ságban.

Szent Margit a Nyulak szigetén, a mai Margit szigeten vágyva vágyott önmagát Krisztus ügyéért feláldozni. Mártir nem lehetett abban az értelemben, hogy a pogányok, vagy istentelen hatalmasságok halálra kínozták, de szent volt, mert életét fenntartás nélkül Krisztusnak áldozta. Aki ismeri legendáját, az meghatódik ma is azon a sok-sok szenvedésen, amit ez a gyenge testi szűz vállalt családjáért, nemzetéért, kolostori társaiért. Nem csodálkozunk a legenda ismeretében azon, hogy a legnagyobb magyar regényírók egyikét, Kodolányi Jánost egyik legszebb regénye megírására ihlette (Boldog Margit c. alatt). Törékeny alakja, lelki szépsége, a benne megnyilatkozó erkölcsi nagyság megérdemli, hogy sokat szenvedett alakját felidézzük a nemzet emlékezetébe s követendő például állítsuk a változott körülmények között is a nemzet lányai elé.

P. D.

A szolgálólányoknak és egyéb sororoknak szolgálótársuk vala e szent szűz és erejének ihlete és ő méltóságának felette és menynyivel felülmul vala mindeneket nemességgel, annyival inkább erőlködik vala magaázni magát. E nemességes szent szűz magyari királynak nemes leánya hetet tart vala a konyhán. főz vala a sororoknak, fazekakat mos vala, tálakat mos vala, a halakat megtaragja (megtisztítja) vala, nagy hidegségnek idején, úgy hogy a nagy jeges viznek hidegségtől e gyenge szűznek az ő kezének bőre meghasadoz vala és vér kijő vala az ő kezéből és némikoron bekötik vala kezét a nagy fájdalomért. A konyhát megsöpri vala, ját hord vala a hátán, vizet merít vala és é maga e konyhára viszi vala.

Egy időben, mikoron soros *Sabina*, Donát urnak lánya, kőne a sororoknak rákot, ime a fazék meggyullada mindenestől, kiben valanak a rákok. És mikoron e soros *Sabina* nem merné kivenni a fazekat a szénből, szent Margit asszony azon időben juta a konyhába. Mikoron ezt látná, hogy e soros nem merné kivenni a fazekat, legottan *Szent* Margit asszony a hosszú szoknyáit [illegible] a lángnak közepibe és kivoná a sokaknak közepéből. De *Szent* Margit asszonynak sem kezét sem ruhájának szőrét sem égeté meg.

Szent Margit Legendájából

A magyan irodalomnak egyik legszebb gyöngye a középkor végéről az Árpádházi Boldog Margitról szóló kéziratos mű, melyet Rákay Lea spáca másolt le s ezáltal megmentette ezt a becses forrást a magyar irodalom számára. Ebből a legendából közlünk pár részletet olvasóinknak az immáron hivatalosan is szentté avatott Margit szentről, ahogyan a legenda a régi szóhasználattal őt is nevezi.

Egy időben mikoron *Szent* Margit asszony hallgatná *Szent* Jakab mártirnak kinját, miképen a szent mártirt ízenként elmetélték, vagdalták volna el a pogányok Krisztusnak hitéért, meggyullada a mennyei jegyesnek szerelmében és monda az ő társának, soros *Alinkának*, *Ajkay* Péter urnak leányának: „Szerető Atyámfia, kellemetesek-e ezek teneked, kiket hallasz?" Felele a soros: „Kellemetesek asszonyom, de mit használ énnekem, ha én ilyen kínokat nem szenvedhetek, miképpen ez szent mártir szenvedett." Monda *Szent* Margit asszony: „Akarta volna az Úr Isten, hogy én voltam volna az időben e világon, és meletettem volna ízenként, foltonként az én Uram Jézusnak szerelméért, úgy hogy az én kinom sok ideig lett volna és hogy az én kinom végesetén elvágták volna az én fejemet. Ezeket mikor mondja vala a szent szűz, igen vigad vala az ő vérét kiöntení Jézusnak, az ő jegyesének vére kiöntésére. E dolgok pedig valának azon esztendőben, kiben e szent szűz meghala.

Megfürödni pedig vagy az ő kibelit megmosni hozzának felette az ő szemérmetességének, tiszta szűzességének miatta ez öneki mindenestől idegen vala. Tizennyolc esztendeig, miképpen mind a teljes konvent bizonyságot tett róla, soha az ő testét meg nem fürösztötte, akármely nehéz kórságok után is, kiket gyakorta ezekhez hasonlókért e szentséges szűz mindeneknek vala igen kedves és mindenektől, kik őtet látják vala, minden tisztességre méltónak ítéltetik vala.

Levente írások

Mit köszönhetek a könyveknek?

Jelesítik, hogy a megújhodott leventeéletről be lesznek számolni. Ezzel az itt következő írással indítjuk el beszámolóinkat. Felkérjük a celldömölki és a sárvári-járás leventéit, írják meg, mit köszönhetnek a levente életnek s milyen áldásuk vannak. — A legjobban sikerült írásokat értékes könyvekkel jutalmazzuk.

Ha bizonyos szemlélődéssel figyeljük, hogy van-e ifjúságunknak irodalmi látóköre, szomorúan állapíthatjuk meg, hogy nincs. De nem is lehet. Hogy miért? Arra pár szóval is felelhetek: ifjúságunk egy része, kinek anyagi helyzete megengedi, tovább tanul, hogy tudásával, képességével felsorakozhasson azon értelmiség mellé, amit középosztálynak neveznek. De az a tömeg, amely 6 elemi elvégzése után nem tanul tovább, beleesik egy olyan életlehetőségbe, ahol csak kenyérügyet, nyomort talál. Szomorúan kell hozzátenni, hogy e tömegnek egy része nem is akar tudni, művelődni.

Talán az iparosifjúságnak van némi látókore, de ezek közöttt is nagyon kevés van olyan, aki ismeri az irodalmat. Mármost, meg kell állapítani, hogy műveltség, csak irodalmunk kellő ismerete után lehetséges. Természetesen nem azt értem ez alatt, hogy minden 6 elemit végzett ifjúnak egyetemes tudása legyen, de ismerje nagy iróinkat, hogy különbséget tegyen jó és rossz könyv között.

De hogy lehetséges ez? Erre csak egyet felelhetek: Olvasd a Sárvári Levente Egyesület könyvtárát! Ezt elmondhatom: a magyar irodalom megismerését neki köszönhetem. Neki köszönhetem, nem csak szórakozhatunk és tanulhatunk, hanem olyan alap-

problémákat ismerhettem meg, amik az élet folyásában megadják a helyes irányt. Irodalmunk halhatatlan alakjainak megismerése nemcsak tudást adott, hanem kimondhatatlan örömöt, élvezetet egy olyan egyén számára, aki szabad idejének nagy részét olvasással tölti el a könyvtárban levő rengeteg jó könyv miatt s nem ér rá rossz könyvet olvasni.

A magyar irodalom kezdetéről, Szent László körüli idők kódexeinek feljegyzései adnak némi tájékoztatást, bár a kódex túlnyomórészt a vallásos, szerzetesi élet szellemiségét szolgálja. Vásárhelyi András az első magyar verselő, kinek neve elsőnek van feljegyezve irodalmunkban. Utána említhetjük Sztárai Mihályt a mohácsi vész utáni idők zsoltárfordítóját. Balassi Bálint első hatalmas lírikusunk, benne válik először halhatatlanná, benne sugárzik lappangó népköltészetünk hangja és jut el ragyogó magasságokig a magyar nyelv. Szenczi Molnár Albert szegény molnárember fia, ki minden támogatás nélkül kimegy Franciaországba, Németországba tanulni, a francia vers magyarrá fordításának mestere. Pázmány Péter a magyar prózairodalom nyelvének egyik megteremtője. Kora legnagyobbnak tartott költője Gyöngyösi István, hatása a magyaros iskolán keresztül Aranyig tart. A magyar tudományos nyelv úttörője, kiváló nevelőnk, Apácai Csere János. Irodalmunk egyik legtiszteltebb alakja a jezsuita Faludi Ferenc, két szép vallásos versét már ma is éneklik. Bessenyei György a magyar művelődési vágy csodálatos mestere, [illegible] tanítója. Bacsányi János a kassai Magyar Muzeum megalapítója, Kazinczyval és Baróti Szabó Dáviddal. Kármán József műve a „Fanny hagyományai", a magyar szentimentálizmus gyöngye. Korának egyik legműveltebb alakja Csokonai Vitéz Mihály. Eredetiségét, tiszta magyarságát, mint Bessenyeit, Aranyét vagy Adyét, széles európai látókör teszi lehetővé. Fazekas Mihály hangneme Csokonaiéval rokon. Komikus époszza, a Ludas Matyi, a legélvezetesebb olvasmány. Berzsenyi Dániel Vas megye szülötte. Legnagyobb ódaköltőnk. Kölcsey Ferenc, Himnusz költője, a történelmi magyar lélek klasszikus megnyilatkozása. Fáy András első regényírónk egyike. Katona József írta a legnagyobb magyar sorstragédiát a „Bánk Bánt"-t, irodalmunk egyik legszebb gyöngye. Kisfaludy Károly kiváló drámaíró, egyike a balladaműfaj úttörőinek. Széchenyi István gróf, nemzeti felvilágosodás tragikus hőse, a legnagyobb magyar, a legnagyobb romantikus Kossuth a szónoki beszéd és a magyar nép jogainak páratlan képviselője.

Irodalmunk hatalmasai: Vörösmarthy, Petőfi, Arany, Tompa, ebben a korban élte irodalmunk fénykorát. Báró Eötvös József az első felelős magyar kormány közoktatási minisztere. Egyik legnagyobb műve „Magyarország 1514-ben." a jobbágykérdés veszedelmeire figyelmeztet. Báró Kemény Zsigmond egyik legnagyobb regényírónk, mindmáig irodalmunk legmélyebb ábrázolója, kit a túlfeszített munka idő előtt tönkre tett. Utolsó éveit elborult elmével, falusi magányban töltötte. Jókai a híres mesemondó. A világirodalom leghatalmasabb drámaíról Goethe, Shakespeare, Dante után Madách egyetlen művével az „Ember tragédiájával" a három mellé emelkedett. Mind egy-egy gyöngye irodalmunknak. Vajda János a szerelem és a halál énekese, lírája kifejezőképességre, tömörségre vetekszik a legnagyobbakkal, a modern természetérzés elő megfogalmazója. Tolnai Lajos naturalista regényei leleplező képet adnak a századforduló társadalmáról. Justh Zsigmond, kitűnő megfigyelő tehetségéről, lélekelemző hajlamairól tesz tanulságot. Mikszáth a legnagyobb magyar humor képviselője. Babits századunk nagy nevelője. Ady halhatatlan, Kosztolányi impresszionista versei irodalmunk remekei. Móricz Zsigmond egyike a legnagyobb regényíróinknak. Századok mulasztása nyer kései kárpótlást műveiben. Amit Petőfi versben, azt Móricz prózában mondotta el. Utoljára emlékezzünk meg két tragikusan elhúnyt költőről: Juhász Gyuláról és József Atilláról. Mindkettő öngyilkossággal vetett véget életének. Alig van még egy nemzet, mely annyi kiválósággal rendelkezik, mint mi. Akik annyi temérdek anyagot, szépséget hagytak hátra és ifjúságunk nagy része mégsem ismeri őket.

De ismerkedjünk meg irodalmunk legnagyobb élő alakjával, Szabó Dezsővel. Mint legnagyobb hatású író, fölötte áll minden kortársának elejétől fogva. Hatása az alakuló fiatal szellemiségre állandó marad. Három kötetes tanulmánya: „Az egész látóhatár" a legtanulságosabb és legizgalmasaba olvasmány volt a számomra. Másik zseniális írónk Németh László, egyetemes tudása, azt mondják, nemcsak engem ejtett bámulatba, de tanult olvasókat is.

Népi íróink egész áradata tör elő, hogy a huszadik században új fejezetet nyisson irodalmunkban. Szabó Pál, Veres Péter, Kodolányi János, Komáromi János, Wass Albert, Molter Károly, Tamási Áron, Mécs László, Sinka István és még számosan a legkiválóbb alakjai irodalmunknak.

De nemcsak az értékes magyar irodalomban gyönyörködhetsz a sárvári levente egyesület könyvtárát olvasva, még a külföldi irodalmakba is belekóstolhatsz. Nagy élvezet tágítani az embernek az eszét s megtudni ki volt Goethe, Schiller és a többiek. Először azt hiszed, úgy sem fogod érteni. Később úgy beleragadsz, hogy ott sem tudod hagyni.

Sohasem gondoltam, hogy ennyi minden lehetséges egy jó könyvtárban. S mindezt ingyen kapjuk. Hogy időmet nem vacak füzetek olvasásával töltöm el, azt ennek a könyvtárnak köszönhetem. Még nem mondtam el, mi mindent köszönhetek neki, de majd máskor még folytatni fogom.

Bellovits Imre.

SZERKESZTŐI ÜZENET

Cukorgyár R. T. Sárvár. Levelüket megkaptuk. Rövidesen sort kerítünk rá.

A sárvári református gyülekezet búcsúja az evangélikus templomtól

A sárvári református gyülekezet eddig az evangélikus templomban tartotta istentiszteletét, magának saját temploma nem lévén. A maroknyi gyülekezet, mely 61 községben szétszórtan élő reformátusokból áll, 1926-ban alakult Zalaegerszeggel együtt társegyházzá. A lelkész székhelye azonban Zalaegerszegen lévén, a sárvári és környékbeli reformátusok lelkigondozása nem volt megoldható. Végre 1939 május 1-vel önálló lelkészt kapott a sárvári ref. gyülekezet *Szíj* Rezső személyében, aki pár év alatt nemcsak az újjászervezést hajtotta végre, hanem a hívek és a ref. magyar társadalom segítségével gyülekezeti házhoz is hozzásegítette a gyülekezetet, amelyben imaház és lelkészlakás van. Az imaház belső munkálatai anynyira előrehaladtak, hogy februártól kezdve már abban tarthatják istentiszteletüket. Eddig az evangélikus gyülekezet adott helyet istentisztelet tartására.

Most vasárnap, január 16-án tartják utolsó istentiszteletüket az evangélikus templonban a református hívek s köszönik meg az Isten után az evangélikus gyülekezetnek, amiért ily hosszú időn keresztül igazi testvéri szeretettel átengedték templomukat használatra. A két gyülekezet közös istentisztelete 10 órakor kezdődik.

A hivatalos felavatást pünkösdre tervezik, amikorra a külső munkálatok is elkészülhetnek Isten kegyelméből s ünnepélyes keretek között szentelhetik fel az imaházat.

Az áruló

Történelmi novella.

Irta: Kutasi Kovács Lajos

Lépései sokáig viszhangzottak a sötét utcában. A nyugati bástya felé volt a lakása.

Vass Mihály most beosont a kapun.

Sejtette merre kell keresni az alagutat. A várbeliek régen nem használják már. Nem is tudnak róla. Csak kevesen. Azok is azt hiszik, hogy be van tömve, nem lehet rajt járni.

Keskeny lépcsőn ment le.

A bástya szélén a kis torony. Onnan nyilik a csapóajtó. A torony félig romokba hever. Mikor legutoljára itt járt a török, lőporos torony volt és felrobbant. Levitte a robbanás a tetejét. Azóta se csinálták meg.

Nehéz tölgyfaajtó szilárdan nézett szembe a hajdukapitánnyal.

Vass izgatottan berugta.

Az ajtó engedett. Kinyilt és sötét nyilás tátotta el éhesen a száját. Vass mégegyszer visszanézett a vár felé, aztán eltűnt és maga mögött behuzta az ajtót...

A tücskök — a kis bolondok — egykedvűen nótáztak lennt a Séd mellett...

•

Sebestyén deák nehezen botorkált át az álomból a valóságba.

Valaki állt mellette a toronyba.

Nem tudta álmodik, vagy ébren van?

— Rózsa... — röppent el ajkáról a szó és egyszerre eltűnt az álom is.

Felugrott.

A lány állt mellette.

Nyugat felől — Csatár és Papod között, ahol az ég a földdel ölelkezik össze — hűs szél jött.

Belekapaszkodott a lány barna hajába. Arcát megvilágitotta a hold. Mosolygott, alig észrevehetően, mosolya mögött bűntudat bujkált. Titokban jött fel ide a diákhoz, éjnek idején... Ez sok egy lánytól, még ha a várkapitány lánya is.

— Én vagyok Sebestyén.

A férfi megfogta a lány kezét. Hideg volt, az övé pedig forró.

— Hogy kerül ide?...

Elmélázva hallgatta egy pillanatig még a tücsökzenét.

— Feljöttem... Tudja Sebestyén olyan rossz sejtéseim vannak... Tegnapelőtt megint nálunk volt Vass Mihály... a hajdukapitány... Velem akart beszélni, de az apám nem engedte be... Akkor kiabálni kezdett és szitkozódni... magát szidta... és káromkodott... Apám is csak úgy tudta elhallgattatni, hogy börtönnel fenyegette... Elment, de olyan gyűlölettel nézett vissza, hogy csaknem elállt tőle a szívverésem... én éppen a kertben voltam és onnan láttam... És most úgy félek... Hátha valami gazságon töri a fejét... mindenre képes... és féltem magát is Sebestyén...

A deák feszülten figyelt. Most végigszaladt arcán a mosoly.

— Félt engem... Rózsa?...

Szégyenlősen hajtotta le szép fejét a lány.

— Igen... féltem...

[illegible] vük dobbanását akarták volna kilesni. Mintha az agyukba, a gondolataikba, vagy egyenesen a lelkükbe akartak volna látni... Nagy néma, komoly volt ez a a csend... összekeveredett benne a merengés az álommal, az álom a valósággal... de így nagyon szép volt...

— Sebestyén... énekelje el azt a dalt, amit először hallottam magától, amikor megismertem, olyan szép volt és én úgy szerettem hallani, ha énekel..!

A deák nem kérette magát. Itt volt — magával hordta mindig — a hangszere. Halkan pengetni kezdte a lantot és csendesen énekelt hozzá. Együgyü kis dal volt, de a taktust a szív dobogta hozzá. Szerelemről szólt, vándorló deákról és egy barnaszemű lányról...

Lágyan szállt szét a melódia a toronyból.

Rózsa hosszan nézett a sötétbe, talán a tovafutó kis dallamok után...

Lent a víz mellett hümmögtek a békák... a tücskök is csendesedtek...

Aztán elült a dal, csendes lett a vártorony...

Csak két árnyek olvadt lassan eggyé az éjszakában...

(Folytatjuk)

A magyar föld tehermentes

Megszünnek a gazdaságok, fizetnek az adósok

Amilyen döntő jelentősége van a magyar föld megtartásának minden idegen hódítási szándékkal szemben, éppen olyan fontos annak védelme a belső elidegenítés, a túlzott megterhelés, a dobrautics elkerülése érdekében. Árpádtól örökölt ősi magyar földbirtok jussunk megvédelmezése a magyar véderő, a hagyományos magyar vitézség és katonai szellem feladata, a föld belső védelmét a helyes birtokelosztás és megfelelő hitelpolitika köteles ellátni.

A nemzeti megújhodás szellemé a kormányzat figyelmét elsősorban a magyar föld problémái felé terelte s ennek köszönhető, hogy a magyar föld külső és belső védelme olyan rendszabályokat hívott életre, amelyek mindenképpen alkalmasak ősi jussunk megtartására és annak a nemzet nagy céljai érdekében való teljes kihasználására. Ebbe a problémakörbe tartozik a pénzügyminiszter szegedi beszédében foglalt felhívás is, mely a magyar föld tehermentességét sürgette. Ez a látnoki megnyilatkozás számol a mezőgazdaság háború utáni nagy átalakulásával, az agrártermelés forradalmi változásaival s azokkal a nehézségekkel, amelyek ezzel az elmaradhatatlan változással bizonyara együtt fognak járni. Mindezeket a nagy feladatokat csak akkor oldhatjuk meg maradék nélkül, ha a magyar föld, telekkönyvi C-lapjai megtisztamak a még mindig nyomasztó terhekitől s ezzel lehetővé tesszük, hogy a nemzeti termelés és korszerű átalakulás érdekében új kötelezettségeket vállaljon.

Örömmel állapítjuk meg, hogy a pénzügyminiszter felhívása nem maradt hatástalan, amihez bizonyára nem utolsó sorban a falusi nép jobb kereseti lehetősége is nagyrészben hozzájárul. Bizonyos, az utóbbi hónapokban hatalmas lépésekben haladunk a tehermentes magyar föld felé. A bankok pénztárainál egyre sűrűbben jelentkeznek a gazdaadósok, hogy nehéz viszonyok között felvett s részben gazdavédelem alá helyezett tartozásaikat teljes egészében visszafizessék. Olyan adósok is megjelennek a pultok előtt, akiket évek óta nem láttunk s akiknek tartozásait régebben lerásba vettük. A zálogleveles adósságok visszafizetését a közelmultban maga a kormány segítette elő, most pedig újabb ilyen lépésről hallunk. A nyomasztó valutakölcsönök tehát rövidesen szintén lekerülnek a telekkönyvekről s ha a falusi nép jelenlegi kedvező helyzete, még egy félévig eltart, a mezőgazdasági kölcsönök legnagyobb része megszűnik. A pénzügyminiszter óhaja tehát megjegyzen rövid idő alatt beteljesedik.

A magyar föld várható tehermentessége azonban, a viszonyok változása esetén ne szolgáljon kitűnő alkalmul annak újabb és könnyelmű megterhelésére.

Ezerkilencszázhuszonöt év végén a magyar földbirtokot közel száztízmilliő pengő brutto teher terhelte, amely ezerkilencszázharmincegy év végéig kettőezerharmincnyolcmilliónra emelkedett. Az eladósodás mértéke ezerkilencszázharmincegyben érte el tetőpontját, ez évben magában ugyanis a kölcsönök állománya közel ötszáznegyvenmillióval emelkedett.

Az ezerkilencszázharmincegyben, a LEBOSz adósokkal együtt már megint mintegy ötszáznyolcvanezer adósa volt a magyar földnek s a megterhelt birtok majdnem hatmilliő kataszterális hold területét érintett.

Ez a teher önmagában is súlyos megkötést jelentett a nemzeti termelés számára, de különösen érezhetővé vált akkor, amikor az időközben kirobbant világváltság vihara hozzánk is eljutott s szinte végveszéllyel fenyegette a falusi népet. Ismeretes, hogy a krízis mélypontján kénytelen volt a kormányzat a környező államok példájára, különféle gazdavédelmi intézkedésekkel segíteni a magyarságot. Ezekkel a szakokon, mely mind az államkincstártól, mind a hitelezőktől igen jelentékeny áldozatokat követett.

Ez a szükséglő reszben még ma is érvényben van, tehát több mint tíz esztendő, sorozatos jogalkotása és számottevő áldozata sem tudta teljesen rendbehozni a mezőgazdaság könnyelmű eladósodását s csak a háborús termelési és értékesítési lehetőség menti meg a magyar falu legszélesebb rétegeit a nyomasztó anyagi gondoktól. Most, hogy útban vagyunk újból a tehermentes magyar föld felé, jó lesz, ha mementóként többszer magunk elé idézzük a védettség intézményének tíz keserves esztendejét s okulva ennek az immár lezárt időszaknak súlyos tanulságain, mindent elkövetünk, hogy nemzeti létünk és boldogulásunk fundamentumát, a magyar földet megkíméljük újabb hasonló megpróbáltatástól.

A kormányzat feladata s a hitelszervezet kötelessége a jövőben olyan irányított mezőgazdasági hitelpolitika bevezetése és fenntartása, mely a föld teherbíróképességének helyes elbírálása mellett, a magyar földet megkíméli újabb megpróbáltatásoktól, másrészt alkalmassá teszi, hogy termőerejének cáucsértékeivel szolgálja az egyetemes magyar érdekeket.

Kelemen Ferenc

Gazdákat érdekli...

Miért nem lehet paprikaországban paprikát kapni?

Itt a sertésvágások ideje s az ország népe paprika nélkül áll. A termelők szövetségel együttes küldöttségben kérték a paprika árak felemelését.

A magyar fűszerpaprika terén olyan helyzet állt elő, amilyenre a legidősebb paprikások sem emlékeznek. Már régen befejeződött a paprika betakarítása s szeptember elején a paprika tétekesítése a beváltási árak megállapításának - késedelmessége miatt még most sem indult meg.

Ismeretes, hogy az 1942. évi nagyfoku terület lecsökkentés folytán olyan kevés paprika termett, amely az ország belső szükségletét alig tudta fedezni. Ez okból immár 1942. év őszétől kezdve paprikahiánnyal küzd az ország. Bár a termelők a maguk részéről mindent elkövettek a paprikahiány megszüntetése érdekében, a mult nyári aszály folytán a termés újból oly annyira kevés lett, hogy az a kétszeres területek ellenére még a tavalyinak is alatta maradt.

A fogyasztóközönség mindazonáltal azt remélte, hogy az új termés legalább az őszi hónapokban s a sertésvágások idején a paprikaellátás terén némi könnyebbülést eredményez, annál is inkább, mert mindig ebben az időben szokott a paprika legnagyobb része feldolgozás alá, illetőleg forgalomba kerülni. A paprikafogyasztás statisztikája valóban azt mutatja, hogy aránytalanul több paprika fogyott el november, december és január havában, mint az év más időszakában. A várt megkönnyebbülés helyett azonban ennek az ellenkezője következett be, olyan nagymérvű paprikahiány, amely már szinte a paprika teljes eltűnésével egyenlő. A beváltási árakat ugyanis az érdekeltek állandó sürgetése dacára sem állapították meg, minek eredményeként a paprika feldolgozása és beszolgáltatása teljesen szünetelt. Minthogy pedig a régi készletek elfogytak, ma az a helyzet, hogy a beváltó szövetkezet raktára majdnem üres, a paprikakereskedők áruhiány miatt zárva vannak, ugyanakkor most, a sertésvágások idején paprika nélkül áll az ország fogyasztó közönsége.

A három vidék mintegy 25.000 paprikatermelő családja pedig a legnagyobb nélkülözésekkel küzd.

A paprikatermelő szövetségek több izben fordultak sürgetőleg a közellátásügyi kormányzathoz, kérve, a még júliusban, a nagy termések alapján kalkulált beváltási árak módosítását és közreadását.

A mintegy 50 tagú termelői küldöttség rámutatott arra, hogy a termelők annak idején azért kérték és fogadták el a szervezett értékesítési rendszert, mert biztosítva látták azt, hogy a szövetkezeti értékesítés mellett, tekintet nélkül a termésmennyiségre, minden évben megkapják azt az árat amely mellett a termelés kifizetődik. Az utóbbi években valóban be is váltotta az értékesítési rendszer a kifizetődő reményeket. 1941 őszétől kezdve azonban az árak a termelőket nem elégítették ki s amikor ennek tetejébe bekövetkezett az idei kataszterálisan rossz termés, a termelők olyan nehéz helyzetbe kerültek, amilyenbe még az 1932-es paprikaválság idején sem voltak. A jutalusban megállapított beváltási árak mellett ugyanis mintegy 1000 pengőre tehető az az összeg, amit kataszterális holdanként a termelők ráfizetnek. Ez, 15.000 kat. holdnyi beültetett területet figyelembe véve, 15 millió pengő áldozatot jelent, olyan, többnyire tőrpebirtokos és teljesen nincstelen szegény emberek részéről, akik egy esztendei fáradságos munkájukat fektették bele a paprikatermelésbe.

S amíg e világhírű magyar terméket: a fűszerpaprikát ilyen méltánytalanság érte ugyanakkor a közellátási kormányzat már a mult évben is kg-ként 14 pengőben állapította meg azoknak a különféle bors- és fűszerkeverékeknek és pótlóknak az árát, amelyeknek talán a legértékesebb anyaga a paprikaőrlemény-hez fel nem, használható hulladékpaprika és csutka. Sőt éppen az elmult napokban állapíttatott meg a fűszerpaprikánál sokkal értéktelenebb termékeknek: a szárított zöldpaprikának az ára, először 23.50 pengőben, majd módosítás után 16.50 pengőben kgként. Ha már a magyar föld fűszergyöngyéért: az őrölt fűszerpaprikáért a benne rejlő értékek szerinti árat a termelők részére nem lehet biztosítani, kapják meg legalább a szárított zöldpaprika árát, vagyis közepes beváltási ár gyanánt kilogrammonként 16.50 pengőt.

Nyilvánosan hangsúlyozzák, hogy a termelők valószínűt elő kerültek. Ha méltányos beváltási árat nem kapnak, abba kell hagyniok évtizedes foglalkozásukat, ami viszont egyben azt is jelentené, hogy a jelenlegi súlyos paprikahiány nemcsak nem szűnne meg, hanem még tovább fokozódna.

Kérték még azt is, hogy a tervbevett két egységes minőségtés helyett a szeptemberi bizottsági javaslatban elhatározott négy minőséget: különleges, csúcsminőséget, előrendű és egyszerű paprikaminőségeket léptessék érvénybe erre az esztendőre.

Ezután írásbafoglalva is átnyújtották az államtitkárnak a termelők kívánságait, majd összehasonlításul paprikaőrlemény-t és néhány fajta borspótlót mutattak be.

Kerestünk azonnali belépésre, gyakorlott

gyors- és gépírónőt

GRÁNER TESTVÉREK
harisnya-, kesztyű-szalag- és zsinergyár
CSÁKTORNYA

Nyulbőrt, szőrmét, tollat legmagasabb áron vesz

TÁBITH GÁSPÁR, SÁRVÁR

Kik gyüjtenek a Népszavának?

A Comit-utodban — irja az „Uj Magyar Munkás" cimü lap — [illegible] ünnepélyen, hogy 10.000 előfizetőt gyüjtöttek a „Népszava" részére. Nem akarunk részletesen foglalkozni az ünnepséggel, arról sem akarunk most szólani valóban megvan-e — az a bizonyos tizezer. Most csupán néhány név ütötte meg szemünket. Ezek a nevek azt bizonyitják, amit mi már régebben is tudunk, hogy a „Népszava" nem a magyar munkásság lapja, hanem egy olyan társadalmi rétegé, amelyet a legjobb akarat mellett se lehet munkásnak vagy magyarnak nevezni.

Az ünnepélyen a következőket tüntették ki: Wolitcz Endréné, a VIII. kerületi pártszervezet agilis tagja, aki kétgyermekes háztartása és munkája mellett 300 uj előfizetőt gyüjtött. Itt megjegyeznénk azt, hogy egy valódi munkásasszony, akinek még hozzá gyermeke és háztartása is van, még akkor sem érné ennyi előfizetőt gyüjteni, ha minden erejét megfeszíti. Itt alighanem az a valóság, hogy valamilyen úton-módon meg volt a jövedelme és minden idejét az előfizetők gyüjtésére áldozta. De gyerünk tovább. Vágó Benedek a második, azután következik Allmann Pál, Schiller Ferencné, Helz Éva, Bloch Elemer, Maleskovich Miklós, Ernhald László, Hadl József, Strausz Zsuzsa, Tasziinger Zoltán, Lőw László... de mit soroljuk, mind-mind hasonló nevüek az előfizetőgyüjtők. Felmerül bennünk a kérdés, hát csakugyan ezekből állana a magyar munkásosztály? A felelet mérhetetlenül egyszerü. Mint már fönnebb is mondottuk, egy olyan réteg huzódott meg a „Népszava" mögött, akiknek már másutt nincs menedékük.

Sárvár lakossága 1943-ban 44-el szaporodott

Az 1943. évben 221 újszülött volt az 1942. évi 219 születéssel szemben. Ezekben a számokban benne vannak a sárvári kórházban történt vidéki származású szülések is. De ez nem csökkenti a tényleges sárvári születések számát, mivel ugyanannyi körülbelül azoknak a sárvári újszülötteknek a száma is, akik a szombathelyi kórházakban születtek.

Míg 1942-ben 86-an, addig 1943-ban 99-en kötöttek házasságot.

Nagy eltérés van a halálozások számában. 1942-ben meghaltak 506-an, 1943-ban már csak 177-en. Ez a nagy különbség nem mutatja a halálozási számnak örvendetes javulását, mert az 1942. évi 506 elhaltban benn van a sárvári internálótáborban történt halálozásoknak a száma is. 1943-ban a tábor lakóinak a száma [illegible] elszállítása után lényegesen csökkent. A táborban a mult évben már csak 6 halálozás volt.

A [illegible] szaporodás [illegible] 1943-ban 44 fő, ami Sárvár 16.000 lakosa után igen [illegible]élynek mondható.

HÍREK

— **Eljegyzések.** Berzsenyi Herminát eljegyezte Erőss Lajos csendőr őrmester Karakószörcsökről. — Fodor Böskét Szegedről eljegyezte Remport Vilmos m. kir. százados Sopron. — Verebélyi Jolánt Bobáról eljegyezte Varga János m. kir. repülőőrmester Tapolca.

— **Esküvő.** Molitórisz János esperes és felesége Kozma Róza leányát Katalint f. évi január hó 14-én déli 12 órakor vezette oltárhoz Budapesten a kelenföldi evangélikus templomban Bojárszky Dezső alezredes és felesége néhai Beleznay Mária fia Attila m. kir. páncélos főhadnagy.

— **Családi öröm.** Ifj. Kurányi Kálmán celldömölki gabonanagykereskedőt neje egészséges leánygyermekkel ajándékozta meg, aki a keresztségben Livia Uzonka nevet nyerte.

— **Pénzügyi kinevezések és cimadományozások.** A m. kir. Pénzügyminiszter Dr Raffel Pál celldömölki m. kir. p. ü. segédtitkárt, pénzügyi titkárrá, Csikor Lajos m. kir. állampénztári főtisztnek az állampénztári tanácsosi cimet és jelleget, Teodorics Kornél adóhivatali gyakornokot, adóhivatali tisztté, Bewillaqua József irodafőtisztnek az irodaigazgatói cimet és jelleget adományozta illetve kinevezte. Némedi János celldömölki illetőségü besai községi kisegitő munkaerőt a celldömölki adóhivatalhoz adóhivatali gyakornoknak kinevezte.

— **Kinevezés.** M. Kir. Postavezérigazgatóság Budapesten Vepesz Sándor cipész mester fiát, Vágvölgyi Istvánt müszaki segédtiszté nevezte ki. Mi is gratulálunk főleinknek.

— **Halálozás.** Kovács János ev. vallású celldömölki lakos 76 éves korában folyó hó 11-én este 9 órakor hosszas szenvedés után elhunyt. Temetése csütörtök délután 3 órakor volt a Kisfaludy Károly utca 17. sz. alatti gyászházból nagy részvét mellett.

— **Vasúti áthelyezés.** A szombathelyi Üzletvezetőség Oláh Antal váltókezelőt, Bükről Celldömölkre, Kbám Ferenc órabéres szertárnokot a szombathelyi szertártól a celldömölki szertárhoz, a Máv. Igazgatósága Kovács Imre irodai órabérest a csurgói Osztálymérnökségtől a celldömölki szertárhoz helyezte át.

VESZEK rövidzongorát vagy pianinót.

Cimet kérem a Kiadóhivatalba.

— **Mozdonyvezetői szakvizsga letétel.** Péterfai Ferenc, Kovács István, Orosz József és Bánfalvi György cel[illegible]hoz beosztott mozdo[illegible] noncok f. hó 4-5-én Buda[illegible] sikerrel tették le a mozdonyvezetői szakvizsgát.

— **Felhivás a Máv. nyugdijasokhoz.** A celldömölki Állomásfőnökség ezuton hivja fel a nyugdijasok figyelmét arra, hogy a B. B. I. tagsági könyvecskék megérkeztek és azokat a kezelő irodából minél előbb vigyék el, mert ellenkező esetben azok póstán portózva küldetnek el az elmaradottak cimére.

— **Hadirokkantak figyelmébe.** A celldömölki „Honsz" csoport vezetősége értesíti mindazokat a hadirokkant, hadiözvegy csoport tagjait akik ruhanemü anyagot: flanelt, szövetet igényelni óhajtanak, jelentkezzenek a „Honsz" csoport elnökségén: Lalits Milán Tisza István u. 17 szám alatt.

— **Vakmerő tolvajlás a Korona szálló-ban.** Vasárnap délután úgy 6 óra tájban egy jól öltözött fiatal ember jelent meg és szobát kért. Meghagyta a szobaasszonynak, hogy hétfőn reggel 8 órakor keltse fel, mert fáradt és pihenni akar. Hétfőn délelőtt miután a lakó nem jelentkezett az ajtót kinyitották és a vendégnek hült helyét találták. Vele együtt hiányzott a szoba berendezéséhez tartozó összes ágy- és fehérnemü. Nyomban utánanéztek a bejelentési könyvben, ahol a bejelentési ive Pocsék György névre volt kiállitva. Jelentették az esetet a celldömölki csendőrségnek amely a nyomozást azonnal megindította.

ELADÓ

Izsákfa községben (Celldömölkhöz 6 km-re), országut mellett, néhai Vadászy Pál örökösei tulajdonát képező 730 □ ölön fekvő

korcsmaépület

megfelelő gazdasági épületekkel együtt

Érdeklődni lehet: dr. Szabó Kálmán ügyvédnél, Celldömölkön.

— **Gazdasági munkások és munkaadók figyelmébe.** Minden mezőgazdasági munkás, aki OMBI biztositási könyvvel rendelkezik, köteles a biztositási könyvét január hónap folyamán a jegyzőségen bemutatni. Azok a mezőgazdasági munkaadók, akiknél nagyobb számu mezőgazdasági cseléd vagy munkás van alkalmazásban a biztositási könyveket együtt mutathatják be. A celldömölki elöljáróság felhivja a munkásokat, munkaadóikat, hogy a biztositási könyveket, mielőbb a sürgetések bevárása nélkül, a délelőtti hivatalos órák alatt, a községháza 3. sz. irodájában adják le a bélyeglapok elszámolása miatt.

— **Az első szövetkezeti népfőiskola megnyilt Tatán.** Komárom vármegye gesztesi és tatai járását dr. Magyary Zoltán egyetemi tanár kezdeményezésére és irányitása mellett mintajárásokká fejlesztik ki, s a szervezési munkálatok már be is fejeződtek. E terv megvalósitásával kapcsolatban határozta el a Hangya szövetkezet, hogy Tatán felépiti az ország első szövetkezeti népfőiskoláját. A népfőiskola céljára a régi gazdasági iskolát alakitották át, s a főiskola mellé egy uj internátust is építettek 25 gazdaifjú részére.

— **A leventék szinjátszó együttese** legutóbb Sárospatakon járt — jelenti a Levente Hirközpont — és igen nagy sikert aratott népi játékaival és népdalaival. A szinjátszó együttes az egész országot bejárja, hogy a népi játékkultúrát népszerüsítse.

Fizessen elő lapunkra!

Olvasd! Terjeszd! a Celldömölki Hirlapot!

— **A parasztszövetség új elnököt kapott,** Pataky László, a kormánypárt tagja személyében, Nagy Ferencnek, a Független Kisgazdapárt főtitkárának le kellett mondani elnöki tisztéről.

— **Kodály Zoltán és Ádám Jenő** énekeskönyvet szerkesztett a népiskolák első osztálya számára. A kis könyvecske hatvanöt igaz magyar gyermekdalt tartalmaz. A szépen illusztrált énekeskönyvet a Magyar Kórus adta ki.

Hirdessen lapunkban!

— **Felvétel a Máv-hoz.** A Máv. Igazgatósága Kiss Imre szombathelyi lákost a Máv. kötelékébe érettségizett napidijasnak felvette és szolgálattételre a celldömölki szertárhoz osztotta be.

— **Kormányrendelet az 1944. évi gazdasági munkabérekről.** A most kiadott 5.510/1943. M. E. számu rendelet értelmében a hivatalosan megállapitott mezőgazdasági munkabérek az 1944. évben változatlanok maradnak. Az árak legutóbb történt szabályozásakor ugyanis a munkabéreket általánosan felemelték s az igy kialakitott ár- és munkabérszinvonalat a kormány tartani kivánja. A kormány azért sietett a rendelet kiadásával, hogy az irányadó munkabér rendelkezést mindenki idejében megtudhassa és igy az 1944. évre szóló munkabérszerződéseket már most megköthessék. Sietniök kell az érdekelteknek a szerződés megkötésével mert a leszerződések határidejét most korábbra, előreláthatólag február hó 1-ig terjedő időre fogják megszabni. Annak a mezőgazdasági munkásnak a munkahelyét, aki addig le nem szerződik, hivatalosan fogják kijelölni. Az ilyen munkás tehát teljesen elesik attól, hogy maga válassza meg, hol kiván a jövő munkaidényben dolgozni, mert munkára való hatósági és katonai kirendeléseknek a kormány a jövőben még fokozottabb mértékben kiván részt venni.

Olvasd Terjeszd a Celldömölki Hirlapot!

— **Kulturdélután Sárvárott.** Vasárnap du. 3 órai kezdettel a sárvári ev. iskolában kulturdélután lesz. Előadást tart Martos Ödönné ev. lelkészné „A kisgyermek világa" (időszerü kérdések a mai gyermekről) és Szij Rezső a sajtó jelentőségéről. Költeményeket ad elő Dömötör Éva, Büchlein Gertrud és Léderer János. Ezenkivül népdal éneklés is szerepel a műsoron. A rendezőség ez uton is meghivja a közönséget. Fütött terem. vá-

CELLDÖMÖLKI HIRLAP
Kiadja:
a Turul Szövetség Kemenesaljai B. E. T.
Felelős kiadó
Takáts Károly
Lapzárta: csütörtök délben 12 órakor.
Turul-nyomda nyomása, Celldömölk.